

จิตรกรรมภาพคู่รัก
กรณีศึกษาผลงานจิตรกรรมของกุสตาฟ คลิมต์
ระหว่าง ค.ศ. ๑๘๙๕ - ค.ศ. ๑๙๑๘
Paintings of Lovers: A Case Study of Paintings Created
by Gustav Klimt between 1895 A.D. and 1918 A.D.

ชินวัตร แนบเนียน/ Chinnawat Nabnian^๑

Received: Feb 28, 2020 Revised: May 1, 2020 Accepted: May 20, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาผลงานจิตรกรรมของกุสตาฟ คลิมต์ กรณีศึกษาภาพเขียนระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๙๕ - ค.ศ. ๑๙๑๘ ในประเด็นแนวคิดและเนื้อหาการสร้างจุดสนใจการออกแบบลวดลายและการใช้สี ๒) สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมเรื่องจิตรกรรมภาพคู่รัก: กรณีศึกษาผลงานจิตรกรรมของกุสตาฟ คลิมต์ ระหว่าง ค.ศ. ๑๘๙๕ - ค.ศ. ๑๙๑๘ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ภาพผลงานจิตรกรรมของกุสตาฟ คลิมต์ จำนวน ๖ ภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง แบบวิเคราะห์ตารางกริด ผลงานสร้างสรรค์ ครั้งที่ ๑ จำนวน ๔ ภาพ และครั้งที่ ๒ จำนวน ๒ ภาพ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าสถิติร้อยละ

---

^๑ สาขาวิชาศิลปกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา การหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ๑. ด้านแนวคิดและเนื้อหาสามารถแบ่งออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ พฤติกรรมความรัก ความสง่างามของสตรี และปรัชญาชีวิต ด้านการสร้าง จุดสนใจพบว่ามีการใช้ลวดลายมากที่สุด รองลงมาคือสีและตำแหน่ง ด้านการ ออกแบบลวดลายแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะคือลวดลายธรรมชาติและลวดลาย เรขาคณิต ด้านการใช้สีมีการใช้ทองคำเปลวประกอบ เมื่อทำการบันทึกจุดสี พบว่าใช้สีทองมากที่สุด สีเขียวรองลงมาเป็นอันดับที่ ๒ สีน้ำตาลรองลงมาเป็น อันดับที่ ๓ และสีอื่นๆ เพื่อสร้างบรรยากาศในภาพผลงาน ๒. การสร้างสรรค์ ผลงานทำโดยนำประเด็นที่ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ ผลงานครั้งที่ ๑ จำนวน ๔ ภาพ ให้ผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะ ๓ ท่านพิจารณาตาม ประเด็นที่ศึกษาประกอบกับเครื่องมือแบบสัมภาษณ์แล้วนำผลการสัมภาษณ์ มาสังเคราะห์เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานครั้งที่ ๒ จำนวน ๒ ภาพ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะทั้ง ๓ ท่านพิจารณาประเมินคุณภาพโดยใช้แบบ ประเมินคุณภาพได้ค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับมีความสอดคล้องมากที่สุดตรงตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ทั้ง ๒ ภาพสะท้อนให้ตระหนักถึง ความสุขในคุณค่าของความรักด้วยพลังความรู้สึกรักของสีทองและลวดลาย ที่อ่อนหวาน รวมทั้งภูมิทัศน์แบบไทยเป็นการจรรโลงจิตใจของผู้รับรู้ผลงานให้มีความรู้สึกรักในคุณค่าของความผูกพันซึ่งกันและกัน

คำสำคัญ : จิตรกรรมภาพคู่รัก ลวดลาย กุสตาฟ คลิมต์ อาร์ตนูโว

Abstract

The Purposes of this research were to 1) Study paintings created by Gustav Klimt between 1895 A.D. and 1918 A.D. focusing on the concept and content, point of interest, pattern design and of colors 2) Create paintings entitled Paintings of Lovers inspired by paintings created by Gustav Klimt between 1895 A.D. and 1918 A.D. The Samples were 6 paintings created by

Gustav Klimt. The research instruments included a structured observation form, grid analysis table, pieces of creative work: first series made up of 4 paintings and second series made up of 2 paintings and structured interview. The Statistics used for analysis were percentage, content validity, mean and standard deviation. The Research results were as follows: 1. The concept and content were found in 3 aspects including physical affection, elegance of women and philosophy of life. The Most frequent point of interest used was pattern followed by colors and position respectively. There were 2 patterns found including natural pattern and geometric pattern. Gold leaves were always integrated in the use of colors. According to the record of colors, gold was used the most followed by green and brown respectively. Other colors were used as small composition to fulfill atmosphere of the paintings. 2. The creation of the first series including 4 paintings was inspired by the results gained from studying the samples of 6 paintings. Then 3 experts of art verified the first series according to the scope of study and answer a set of structured interview questions. The results gained from the structured interviewed were synthesized into focal points which became the guideline for creating second series including 2 paintings. After that, 3 Experts of art assessed the quality of the 2 paintings using assessment form. The Overall mean of the assessment was at the highest level which was in line with the research purposes. The 2 latest paintings reflected the happiness in being in love of 2 through the powerful gold color and delicate patterns. Moreover, The Local

Thai landscape shown in the painting was so soothing that audiences could perceive the value of mutual bond.

Keywords : Paintings of Lovers, Patterns, Gustav Klimt, Art Nouveau

บทนำ

ผลงานจิตรกรรมมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไปพร้อมกับความเจริญของสังคมมนุษย์ที่มีการแข่งขันกันสูงทำให้มนุษย์เกิดความเห็นแก่ตัวแสวงหาประโยชน์ส่วนตนสิ่งเหล่านั้นสะท้อนให้เราเห็นถึงคุณค่าความสำคัญของความรักความผูกพันซึ่งกันและกันที่จะทำให้สังคมเป็นสุข ความรักตามหลักจิตวิทยา หมายถึงอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์ที่มีอำนาจพอที่จะทำให้คนเกิดความเปลี่ยนแปลง ความรักมีองค์ประกอบ ๓ ประการ คือ ความใกล้ชิดผูกพัน (Intimacy) คือ ความรู้สึกห่วงใยที่บุคคลมีต่อกันรวมทั้งความสนใจและการเห็นคุณค่าของกันและกัน การอุทิศตัวต่อกัน (Commitment) คือ การอุทิศตนช่วยให้ความสัมพันธ์ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงแม้จะมีความทุกข์ความขัดแย้งหรือความผิดหวังเกิดขึ้นจะยอมอดทนต่อความยากลำบากที่เกิดขึ้นและช่วยกันแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ และอารมณ์รัก (Passion) คือ ความปรารถนาที่ดึงดูดหญิงชายเข้าหากัน องค์ประกอบดังกล่าวเป็นตัวกำหนดรูปแบบของความรัก เรื่องราวความรักมักถูกถ่ายทอดผ่านผลงานจิตรกรรมในทุกยุคสมัย ศิลปินที่น่าเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องราวของความรัก ได้แก่ อีโกน ซีเลอ (Egon Schiele) ออสการ์ โคโคสซ์กา (Oskar Kokoschka) และกุสตาฟ คลิมต์ (Gustav Klimt)

กุสตาฟ คลิมต์ เกิดที่เมืองบัมกาเทน (Baumgarten) ใกล้กรุงเวียนนา ออสเตรียได้รับการศึกษาด้านสถาปัตยกรรมตกแต่งที่สถาบันศิลปะและหัตถกรรมแห่งกรุงเวียนนา (Vienna School of Arts and Crafts) และเริ่มอาชีพด้วยการวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังตามสถานที่ราชการ โดยใช้สีทองและการปิดแผ่นทองซึ่งเป็นวัสดุสำคัญได้รับอิทธิพลจากศิลปกรรมอียิปต์ กรีกโบราณ และไบแซนไทน์ขณะเดียวกันกุสตาฟ คลิมต์ อยู่ในกลุ่มจิตรกร

รุ่นใหม่ ซึ่งมักใช้สัญลักษณ์ต่างๆเป็นเครื่องแสดงออกถึงเสรีภาพในทางศิลปะ เช่นเดียวกับพวกกลุ่มอาร์ตนูโว (Art Nouveau)

ศิลปะแบบอาร์ตนูโว (ฝรั่งเศส: Art Nouveau – นวศิลป์) รู้จักกันในอีกชื่อว่ายูเกนด์สติล (เยอรมัน: Jugendstil – สไตล์ของวารสารศิลปะที่มีชื่อว่ายูเกนด์) เป็นลักษณะศิลปะสถาปัตยกรรมและศิลปะประยุกต์ ในช่วง ค.ศ. ๑๘๙๐ - ค.ศ. ๑๙๐๕ เริ่มต้นที่ประเทศอังกฤษโดยมีศิลปินกลุ่มกลาสโกว์สคูรวมตัวกันเพื่อนำเสนอศิลปะแนวใหม่ ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวของกระแสที่เรียกว่ากระแสศิลปะและหัตถกรรม (Art and Craft Movement) ส่งผลให้เกิดการปฏิวัติรูปแบบของงานช่างหลายแขนงพบเห็นได้จากงานตกแต่งภายในสถาปัตยกรรมเครื่องใช้สอยเช่นเครื่องปั้นดินเผากระจกหรือเหล็กตัดศิลปินจะนำวัสดุต่าง ๆ ที่แสดงความก้าวหน้าทางเทคนิคที่กำลังเจริญในขณะนั้นมาใช้ให้สัมพันธ์กับการออกแบบที่มีลักษณะการใช้เส้นโค้งงอมาประดิษฐ์เป็นลวดลายคู่อ่อนหวานสะบัดพลิ้ว กรณีที่เป็นรูปคนก็จะทำให้มีรูปร่างยาวยืดเกินจริงทำให้หนักวิจาร์ณเรียกศิลปะรูปแบบนี้ว่า นูเดิลสไตล์ (Noodle Style) และเมื่อถูกนำมาใช้ในงานศิลปะเครื่องประดับจึงทำให้รูปแบบอาร์ตนูโวเป็นที่เฟื่องฟู และเริ่มต้นเข้าสู่ความเป็นสมัยใหม่

ในปีค.ศ. ๑๘๘๖ - ค.ศ. ๑๘๙๒ กุस्ताฟ คลิมต์ได้ผลิตงานเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังให้กับพิพิธภัณฑ The Kunsthistorisches Museum หลังจากใช้ช่วงเวลาในการเป็นจิตรกรวาดภาพฝาผนังในปี ค.ศ. ๑๘๙๗ ก็ได้ค้นพบรูปแบบงานของตัวเองซึ่งมีความขัดแย้งกับสถาบันศิลปะที่ให้การสนับสนุนเขา ดังนั้น กุस्ताฟ คลิมต์ จึงได้รวมกลุ่มเพื่อน ๆ ที่มีแนวความคิดเดียวกันออกมาตั้งโรงเรียนสอนวาดรูปชื่อเวียนนา เซเซชัน (Sezession เป็นภาษาเยอรมันแปลว่าถอนตัว) ผลงานของกุस्ताฟ คลิมต์ ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก เช่นผลงานชื่อ จูบ (Der koss, 1908)

ภาพวาดในช่วงแรก ๆ ของกุस्ताฟ คลิมต์ มักจะเป็นภาพเขียนในแนวคลาสสิกใหม่ (Neo Classic) มีเรื่องราวตามเทพนิยายประวัติศาสตร์ และศาสนา นอกจากนี้ยังมีการใช้สีทองอันเป็นสีที่มีความสำคัญมาก กุस्ताฟ คลิมต์

สามารถเขียนภาพคนจากภาพถ่ายได้เหมือนจริงและดูเป็นธรรมชาติ ผลงานที่สร้างชื่อเสียงคือภาพวาดแสดงบรรยากาศภายในโรงละครบูร์กเคียเตอร์ กรุงเวียนนา ซึ่งเป็นภาพที่เก็บรวบรวมภาพเหมือนของบุคคลที่มีชื่อเสียงในช่วงนั้นของกรุงเวียนนาไว้ได้มากที่สุด ภายหลังกุสตาฟ คลิมต์ ได้รับรางวัลซิลเวอร์ ครอสส์ (Silver Cross) หรือกางเขนเงินเป็นเกียรติแก่ผู้สร้างสรรค์ผลงานให้กับประเทศออสเตรียจากจักรพรรดิฟรานซ์โยเซฟที่ ๑ ผลงานในช่วงระยะหลังกุสตาฟ คลิมต์ ใช้สีทองและเงินน้อยลงหรือแทบไม่ใช้เลยและเริ่มใช้สีสดใสและสว่างแทนใกล้เคียงกับศิลปกรรมตะวันออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจงใจใส่ฉากหลังด้วยภาพวาดแบบตา นกมองตามแบบศิลปกรรมตะวันออก เช่น จีน และญี่ปุ่น ในบรรดาภาพคนเหมือนทั้งหมดภาพที่มีชื่อเสียงที่สุดคือภาพเอเดล บลอค-เบาเออร์ (Adele Bloch-Bauer) มีการจัดองค์ประกอบ และการออกแบบลวดลายในภาพอย่างสมบูรณ์ ภาพเหมือนของผู้ที่มานั่งเป็นแบบให้ นั้นมักจะแสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกที่ปรากฏบนใบหน้าเป็นความรู้สึกที่สงบระคนเศร้า การจัดทำทางนางแบบจะจัดให้ดูสง่างาม หากเป็นท่านั่งก็จะจัดให้นั่งเฉียงไปข้างใดข้างหนึ่งของภาพ ส่วนที่เป็นทำยีนมักจะจัดให้ยืนอยู่ตรงกึ่งกลางของภาพภาพคนเหมือนแทบทุกภาพส่วนใหญ่จะหันหน้ามองตรงและกุสตาฟ คลิมต์ ไม่นิยมวาดภาพคนแสดงเพียงแค่ศีรษะถึงหน้าอกเท่านั้นเขาชอบที่จะเขียนคนทั้งตัว

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและความสำคัญของความรักที่มีให้กันของคู่รักความสง่างามของสตรีเป็นสิ่งที่สวยงาม ซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาผลงานจิตรกรรมของกุสตาฟ คลิมต์ (Gustav Klimt) เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม โดยผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวคิดและเนื้อหาการสร้างจุดสนใจการออกแบบลวดลายการใช้สีที่เกี่ยวกับความรักและความสง่างามของสตรีที่มีในผลงานจิตรกรรมของกุสตาฟ คลิมต์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาผลงานจิตรกรรมของกุस्ताฟ คลิมต์ ระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๙๕ - ค.ศ. ๑๙๑๘ ในประเด็นแนวคิดและเนื้อหา การสร้างจุดสนใจ การออกแบบลวดลาย และการใช้สี

๒. เพื่อนำข้อมูลการศึกษาวិเคราะห์มาสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมเรื่องจิตรกรรมภาพคู่กรณีศึกษาผลงานจิตรกรรมของกุस्ताฟ คลิมต์ ระหว่าง ค.ศ. ๑๘๙๕ - ค.ศ. ๑๙๑๘ ด้วยสีอะคริลิกบนผ้าใบในบริบทของผู้วิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ภาพผลงานจิตรกรรมของกุस्ताฟ คลิมต์ ที่สร้างขึ้นระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๙๕ - ค.ศ. ๑๙๑๘ จำนวน ๒๑ ภาพ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ภาพผลงานจิตรกรรมของกุस्ताฟ คลิมต์ ที่สร้างขึ้นระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๙๕ - ค.ศ. ๑๙๑๘ คัดเลือกโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling Random) จากจำนวน ๒๑ ภาพ เหลือ ๖ ภาพ โดยพิจารณาเลือกภาพที่มีเนื้อหาเป็นภาพมนุษย์ที่อยู่กึ่งกลางภาพมีส่วนประกอบของภาพเป็นสีทองไม่แสดงรอยแปรงไว้มาก มีรูปทรงสองมิติมากกว่าสามมิติ และจัดองค์ประกอบรูปมนุษย์กับลวดลาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยเครื่องมือวิจัยทั้งหมด ๔ ชิ้นได้แก่

๑. แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง (Structured Observation)
๒. แบบวิเคราะห์ตารางกริด (Grids Analysis Table)
๓. แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured Interviews)
๔. ผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒

สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์ในประเด็นที่ที่พบมากที่สุดและรองลงมาโดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

ร้อยละ ๙๐-๑๐๐   มากที่สุด

ร้อยละ ๗๐-๘๙   มาก

ร้อยละ ๕๐-๖๙   ปานกลาง

ร้อยละ ๓๐-๔๙   น้อย

ร้อยละ ๐-๒๙   น้อยที่สุด

๒. การหาค่า IOC ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย IOC คือ ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามหรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of Item Objective Congruence) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อมูลแบบสอบถามจำนวน ๓ คนขึ้นไป เพื่อใช้ในการตรวจสอบมีเกณฑ์พิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

ให้คะแนน +๑ เห็นด้วยกับข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน ๐ ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -๑ ข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

นำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตรเกณฑ์

๑. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ ๑.๐๐-๐.๕๐ มีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้

๒. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า ๐.๕๐ ต้องปรับปรุงยังใช้ไม่ได้

ทั้งนี้ค่า IOC ที่ยอมรับไว้ว่าข้อคำถามมีความเที่ยงตรงคือมีค่าตั้งแต่ ๐.๕ ขึ้นไป ถ้าหากมีค่าน้อยกว่า ๐.๕ ถือว่าข้อคำถามข้อนั้นไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์จะต้องตัดข้อคำถามนั้นออกไปหรือทำการปรับปรุงข้อคำถามข้อนั้นใหม่

๓. Likert Scale ระดับคุณภาพ ๕ ระดับสำหรับประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์กำหนดกฎเกณฑ์มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุดในแต่ละระดับคุณภาพกำหนดแต่ละคะแนน ดังนี้

มากที่สุด	เท่ากับ ๕ ระดับคะแนน ๔.๒๑ - ๕.๐๐
มาก	เท่ากับ ๔ ระดับคะแนน ๓.๔๑ - ๔.๒๐
ปานกลาง	เท่ากับ ๓ ระดับคะแนน ๒.๖๑ - ๓.๔๐
น้อย	เท่ากับ ๒ ระดับคะแนน ๑.๘๑ - ๒.๖๐
น้อยที่สุด	เท่ากับ ๑ ระดับคะแนน ๑.๐๐ - ๑.๘๐
ระดับคะแนนที่ผ่านต้องมีค่าตั้งแต่ ๒.๖๑ ขึ้นไป	

ขั้นตอนการสรุปผลและการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์

เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตแบบมีโครงสร้างและแบบวิเคราะห์ตารางกริด เพื่อวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างผลงานจิตรกรรมของกุสตาฟ คลิมต์ จำนวน ๖ ภาพ คัดเลือกจากผลงานกลุ่มประชากรจำนวน ๒๑ ภาพ โดยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ในประเด็นลักษณะแนวคิดและเนื้อหาการสร้างจุดสนใจ การออกแบบลวดลายและการใช้สีตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยใช้แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง (Structured Observation) และแบบวิเคราะห์ตารางกริด (Grids Analysis Table) จากนั้นผู้วิจัยนำผลการศึกษามาสังเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมภาพคู่รักด้วยสื่อครีลิบบนผ้าใบ ครั้งที่ ๑ จำนวน ๔ ภาพ ใช้เป็นเครื่องมือประกอบคำสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะโดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured Interviews) หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์พัฒนาสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมภาพคู่รัก ด้วยสื่อครีลิบบนผ้าใบ ครั้งที่ ๒ จำนวน ๒ ภาพ เป็นเครื่องมือประกอบคำสัมภาษณ์ครั้งที่ ๒ นำเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาประเมินคุณภาพงานสร้างสรรค์โดยฉันทามติ อันเป็นขั้นตอนสุดท้ายและทำการสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “จิตรกรรมภาพคู่รัก” กรณีศึกษาผลงานจิตรกรรมของ กุสตาฟ คลิมต์ ระหว่าง ค.ศ. ๑๘๙๕ - ค.ศ. ๑๙๑๘ ทั้งหมด ๖ ภาพ โดยศึกษา ข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวกับ แนวคิดเนื้อหา การสร้างจุดสนใจ การออกแบบ ลวดลายและการใช้สี (ภาพที่ ๑ - ๖) เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาพัฒนา สร้างสรรค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือการวิจัย สรุปได้ดังนี้

๑. แนวคิดและเนื้อหาของภาพพบว่ากุสตาฟ คลิมต์ ใช้แนวคิดและ เนื้อหาแบ่งออกเป็น ๓ ลักษณะคือพฤติกรรมความรักความสง่างามของสตรีและ ปรัชญาชีวิตผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดและเนื้อหาเรื่องพฤติกรรมความรักของหนุ่มสาว หรือเพศเดียวกันซึ่งอยู่ในอิริยาบถของการแสดงความรักโดยการสวมกอดกัน เป็นความรู้สึกภายในและความประทับใจในเรื่องความรักเพราะความรักเป็น สิ่งที่สวยงาม

๒. การสร้างจุดสนใจพบว่ากุสตาฟ คลิมต์ ใช้การสร้างจุดสนใจ แบ่งออกเป็น ๔ ลักษณะคือการใช้สี การใช้ขนาด การใช้ตำแหน่ง และการใช้ ลวดลาย ผู้วิจัยได้ใช้การใช้ลวดลายธรรมชาติคือ กิ่งไม้ ก้านไม้ ใบไม้ ดอกไม้และ ลวดลายเรขาคณิตคือ วงกลม วงรี ครึ่งวงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม โดยการใช้ ลวดลายที่ต่างกันหรือขนาดต่างกัน เพื่อเพิ่มระยะของภาพรองลงมาคือการใช้สี และการใช้ตำแหน่งเป็นลักษณะการจัดภาพให้วางจุดเด่นอยู่ตรงกลางภาพ

๓. การออกแบบลวดลายพบว่ากุสตาฟ คลิมต์ ใช้มีการออกแบบ ลวดลายแบ่งออกเป็นสองลักษณะลวดลายธรรมชาติและลวดลายเรขาคณิต ผู้วิจัยได้ใช้ลวดลายวงกลมมากที่สุด มีการใช้ขนาดที่ต่างกัน ลวดลายที่ซ้อนทับ กัน รองลงมาเป็นอันดับที่สองคือลวดลายสี่เหลี่ยมมีขนาดที่ต่างกันจากลาย ที่ซ้อนทับกันรองลงมาเป็นอันดับที่สามคือลวดลายกิ่งไม้มีการใช้ขนาดที่ต่างกัน

๔. การใช้สีพบว่าผู้วิจัยอาศัยหลักการใช้สีแบบกุสตาฟ คลิมต์ โดยมี การให้สีที่สดใสและการใช้สีทองและทองคำเปลวเข้าไปประกอบ เมื่อทำการบันทึก ชุดสีใช้สีทองมากที่สุด สีเขียวรองลงมาเป็นอันดับที่สอง สีน้ำตาลรองลงมาเป็น อันดับที่สาม และสีอื่น ๆ มีบรรยากาศของสีในภาพผลงานด้วย

ภาพที่ ๑ Portrait of Emilie Floge 1902
(ที่มา: Oknation, 2018a)

ภาพที่ ๒ Water Serpents I 1903-07
(ที่มา: Oknation, 2018b)

ภาพที่ ๓ The Three Ages of Woman 1905
(ที่มา: Oknation, 2018c)

ภาพที่ ๔ The Kiss 1907-08
(ที่มา: Oknation, 2018d)

ภาพที่ ๕ Hope II 1907-08
(ที่มา: Oknation, 2018e)

ภาพที่ ๖ Adele Bloch-Bauer I 1907
(ที่มา: Oknation, 2018f)

หลังจากที่ได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในประเด็นแนวคิดและเนื้อหาการสร้างจุดสนใจการออกแบบลวดลายและการใช้สีผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิจัยมาสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมภาพคู่รักด้วยสีอะคริลิกบนผ้าใบจำนวน ๔ ภาพ โดยแสดงเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับความรักของคู่รักความสง่างามของสตรี (ภาพที่ ๗ - ๑๐) จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อคำนวณหา

ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบผลงานสร้างสรรค์ ครั้งที่ ๑ โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๔ ภาพ ดังนี้

ภาพที่ ๗ Lover 1 เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบขนาด ๑๒๐x๗๐ เซนติเมตร
(ที่มา: ชินวัตร แนบเนียน, ๒๕๖๐ก)

ภาพที่ ๘ Lover 2 เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๒๐x๗๐ เซนติเมตร
(ที่มา: ชินวัตร แนบเนียน, ๒๕๖๐ข)

ภาพที่ ๙ Lover 3 เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๒๐x๗๐ เซนติเมตร
(ที่มา: ชินวัตร แนบเนียน, ๒๕๖๐ค)

ภาพที่ ๑๐ Lover 4 เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๒๐x๗๐ เซนติเมตร
(ที่มา: ชินวัตร แนบเนียน, ๒๕๖๐ง)

ผลงานของกุस्ताฟ คลิมต์ นิยมสร้างสรรค์งานที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับความรัก และความเป็นผู้หญิงมีการสร้างจุดสนใจโดยการใช้เส้นที่อ่อนช้อยผสมกับลวดลาย ธรรมชาติและลวดลายเรขาคณิต การถ่ายทอดผลงานวิจัยหัวข้อจิตรกรรมภาพคู่รัก : กรณีศึกษาผลงานจิตรกรรมของกุस्ताฟ คลิมต์ ระหว่างปี

ค.ศ. ๑๘๙๕ ถึงปี ค.ศ. ๑๙๑๘ ผู้วิจัยใช้สื่อะครลิเกบนผ้าใบ สร้างสรรค์ผลงานในบริบทของผู้วิจัยโดยใช้แนวคิดและเนื้อหาของคู่รักที่มีความสัมพันธ์กับผู้วิจัย

ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๓ ท่านได้ให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำต่อภาพผลงานสร้างสรรค์ทั้ง ๔ ภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาปรับใช้เป็นแนวทางสร้างสรรค์ผลงานครั้งที่ ๒ (ภาพที่ ๑๑ - ๑๒) โดยสรุปได้ ดังนี้

๑. จิตรกรรมภาพคู่รักมีความสอดคล้องมากที่สุดควรเพิ่มการออกแบบผลงาน

๒. มีแนวคิดและเนื้อหาสอดคล้องมากที่สุดควรใช้กุสตาฟ คลิมต์ เป็นแนวทางมากกว่าจุดมุ่งหมายและอาจใส่กิริยาท่าทางของคู่รักหรือพรรณะแบบไทย ๆ เข้าไปในผลงาน

๓. การสร้างจุดสนใจ มีความสอดคล้องมากที่สุด เป็นไปตามแบบอย่างในผลงานจิตรกรรมของกุสตาฟ คลิมต์

๔. ลวดลาย มีความสอดคล้องมากและมีความเหมือนมากเกินไป ควรใช้ลวดลายวัฒนธรรมไทยให้มากขึ้น

๕. การใช้สี มีความสอดคล้องมากที่สุดมีการพัฒนาการสร้างสรรค์ ควรใช้ทองคำเปลวผสมในผลงาน

ภาพที่ ๑๑ Lover 5 เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ

ขนาด ๑๓๐ x ๑๐๐ เซนติเมตร

(ที่มา: ชินวัตร แบนเนี่ยน, ๒๕๖๒จ)

ภาพที่ ๑๒ Lover 6 เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ

ขนาด ๑๓๐ x ๑๐๐ เซนติเมตร

(ที่มา: ชินวัตร แบนเนี่ยน, ๒๕๖๒ฉ)

อภิปรายผลการวิจัย

จากกระบวนการวิจัยและผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้การวิจัยครั้งนี้ประสบผลสำเร็จโดยมีประเด็นนำไปสู่การอภิปรายผล ดังนี้

ผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ ๑ การวิจัยในหัวข้อจิตรกรรมภาพคู่รัก :

กรณีศึกษาผลงานจิตรกรรมของกุस्ताฟ คลิมต์ ระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๙๕ ถึงปี ค.ศ. ๑๙๑๘ นับได้ว่าอยู่ในกลุ่มอาร์ตนูโวจากการศึกษาแนวคิดในการทำงาน ช่วงระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๙๕ - ค.ศ. ๑๙๑๘ สอดคล้องกับ กำจร สุนพงษ์ศรี (๒๕๕๔) ที่กล่าวถึง การใช้รูปทรงแบบอินทรีรูปหรือรูปทรงที่มีลักษณะเป็นธรรมชาติมีการใช้เส้นที่อ่อนช้อยเส้นไหลมีการผสมผสานลวดลายต่าง ๆ นิยมทำงานที่มีเรื่องเกี่ยวกับกามวิสัย (Erotic) มีลักษณะการใช้ลวดลายจากธรรมชาติและความเป็นผู้หญิง พบว่ากุस्ताฟ คลิมต์ มีการใช้แนวคิดและเนื้อหาความสง่างามของสตรีในภาพจะแสดงให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึกที่ปรากฏบนใบหน้า ถ้าเป็นทำนองก็จะจัดให้นั่งเฉียงไปด้านข้าง ถ้าเป็นทำยืนจะอยู่ตรงกลางภาพหันหน้ามาทางคนดู การสร้างจุดสนใจกุस्ताฟ คลิมต์ ใช้ลวดลายเป็นการสร้างจุดสนใจลักษณะการใช้ลวดลายจากธรรมชาติ คือ กิ่งไม้ ก้านไม้ ใบไม้ ดอกไม้ และลวดลายจากเรขาคณิต คือ วงกลม วงรี ครึ่งวงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม การใช้ลวดลายพบได้บริเวณลวดลายเสื้อ ผ้าคลุม พื้นหลัง มีการใช้ลวดลายที่ต่างกันหรือขนาดต่างกันรองลงมาคือการใช้สีมีการใช้สีทอง เพื่อให้ภาพมีความน่าสนใจ และสีครีมบริเวณผิวของนางแบบที่อยู่ตรงกลางภาพมีความสอดคล้องกับ หนึ่งธิดา เมตตาพร (๒๕๓๗) ที่กล่าวถึง ภาพเขียนในช่วงแรก ๆ ของกุस्ताฟ คลิมต์ มักจะใช้สีทองหรือการปิดแผ่นทองเป็นหลัก ซึ่งเป็นอิทธิพลที่ได้รับจากศิลปกรรมอียิปต์ กรีก และไบแซนไทน์ การใช้ตำแหน่งเป็นลักษณะการจัดภาพให้วางจุดเด่นอยู่ตรงกลางภาพ เป็นภาพที่จัดให้นางแบบหันหน้ามาทางคนดู และการใช้ขนาดเป็นลักษณะการจัดวางให้จุดเด่นอยู่ทางซ้ายหรือขวา เป็นภาพที่จัดให้นางแบบนั่งเฉียงไปทางหนึ่งทางใดของภาพการออกแบบลวดลาย กุस्ताฟ คลิมต์ ใช้ลวดลายวงกลมบริเวณลวดลายเสื้อ ลวดลายผ้าคลุม ลวดลายพื้นหลังสตรี ลวดลายพื้นหลัง มีการใช้

ขนาดที่ต่างกัน และลวดลายที่ซ้อนทับกัน เพื่อเพิ่มระยะให้ภาพดูมีมิติ รองลงมา เป็นลวดลายสี่เหลี่ยมบริเวณลวดลายเส้น ลวดลายพื้นหลังสตรี ลวดลายพื้นหลัง บางส่วน มีขนาดที่ต่างกัน และลวดลายก้านไม้ บริเวณลวดลายเส้น ผ้าคลุม ลวดลายพื้นหลังสตรี ลวดลายพื้นหลัง มีการใช้ขนาดที่ต่างกันทำให้ภาพดูมีความน่าสนใจมากขึ้น ชุดสีของกุस्ताฟ คลิมต์ ใช้สีทองมากที่สุดโดยเฉพาะ บริเวณลวดลายเส้น ลวดลายผ้าคลุม พื้นหลังสตรี พื้นหลัง กิ่งไม้ เส้นผมสตรี รองลงมาเป็นสีเขียวบริเวณลวดลายเส้น ลวดลายผ้าคลุม พื้นหลังสตรี พื้นหลัง กิ่งไม้ และสีน้ำตาลรองลงมาเป็นบริเวณลวดลายเส้น ลวดลายผ้าคลุม พื้นหลัง สตรี และเส้นผม

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการทำงานของกลุ่มอาร์ตนูโวนิยมทำงานที่มีเรื่องเกี่ยวกับความรัก และความเป็นผู้หญิงมีการสร้างจุดสนใจโดยการใช้เส้นที่อ่อนช้อยผสมกับลวดลายธรรมชาติและลวดลายเรขาคณิต โดยการถ่ายทอดเป็นผลงานวิจัยหัวข้อจิตรกรรมภาพคู่รัก : กรณีศึกษาผลงานจิตรกรรมของ กุस्ताฟ คลิมต์ ระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๙๕ - ค.ศ. ๑๙๑๘ โดยใช้สีอะคริลิก บนผ้าใบ ในบริบทของผู้วิจัยโดยใช้แนวคิดและเนื้อหาของคู่รักที่มีความสัมพันธ์กับผู้วิจัยผู้วิจัยได้สร้างผลงานครั้งที่ ๑ จำนวน ๔ ภาพ และได้นำไปพบผู้เชี่ยวชาญทำการเสนอแนะอธิบายและตรวจสอบความถูกต้องในการสร้างสรรค์ผลงานครั้งที่ ๑ มาพัฒนาสร้างสรรค์เป็นผลงานครั้งที่ ๒ จำนวน ๒ ภาพ ผลงานสร้างสรรค์ ครั้งที่ ๒ จากการที่ได้ส่งเคราะห์คำสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๓ ท่าน ได้สรุปและสร้างผลงานจำนวน ๒ ภาพ ภาพที่ ๑ ภาพ Lover 5 ภาพที่ ๒ Lover 6 เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบขนาด ๑๓๐x๑๐๐ เซนติเมตร (ภาพที่ ๑๑ - ๑๒) ทั้ง ๒ ภาพนี้ได้รับแรงบันดาลใจจากคู่รัก เป็นการแสดงออกถึงเรื่องราวความรักระหว่างหนุ่มสาวหรือความรักระหว่างเพศเดียวกันล้วนเป็นกรณีที่พบเจออยู่เป็นประจำเพราะความเจริญของสังคมที่มีการแข่งขันกันสูงทำให้เกิดความเห็นแก่ตัว มีความวุ่นวายอันเกิดจากการแสวงหาประโยชน์ส่วนตน จึงสร้างสรรค์ผลงานจิตรภาพคู่รักออกมาโดยการเพิ่มความ เป็นชาติพันธุ์แบบไทยในผลงานด้วยการใช้ลวดลายผ้าไทย การติดทองคำเปลว

และลวดลายที่อ่อนหวาน รวมทั้งภูมิทัศน์แบบไทยเป็นการจรโรลงจิตใจของผู้รับรู้ผลงานให้มีความรู้สึกในคุณค่าของความผูกพันซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นไทยมาประยุกต์ใช้สร้างสรรค์และควรมีแบบคนจริงในการวาด

๒. ควรศึกษาถึงแนวทาง กลวิธีการที่สร้างสรรค์พัฒนางานศิลปะรูปแบบสมัยใหม่ และเทคนิคการทำงานที่น่าสนใจมาพัฒนาต่อยอด เพื่อให้เกิดรูปแบบการนำเสนอของผลงานศิลปะสมัยใหม่ที่ประชาชนที่สนใจสามารถเข้าถึงผลงานทัศนศิลป์กับผู้ชมได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

กำจร สุนพงษ์ศรี. (๒๕๕๔). **ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก ๑**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชินวัตร แบนเนี่ยน. (๒๕๖๒ก). Lover 1 เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบขนาด ๑๒๐ x ๗๐ เซนติเมตร. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาศิลปกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

_____. (๒๕๖๒ข). Lover 2 เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๒๐ x ๗๐ เซนติเมตร. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาศิลปกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

_____. (๒๕๖๒ค). Lover 3 เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๒๐ x ๗๐ เซนติเมตร. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาศิลปกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

_____. (๒๕๖๒ง). Lover 4 เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๒๐x๗๐ เซนติเมตร. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาศิลปกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

_____. (๒๕๖๒จ). Lover 5 เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๓๐ x ๑๐๐ เซนติเมตร. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาศิลปกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

_____. (๒๕๖๒ฉ). Lover 6 เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๓๐ x ๑๐๐ เซนติเมตร. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาศิลปกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

หนึ่งธิดา เมตตาทพร. (๒๕๓๗). **ด้วย ดูนพิเศษ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พิราบ.

Oknation. (2018a). Portrait of Emilie Floge 1902. เว็บไซต์ของ OKnation blog. สืบค้น ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๑, จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/phaen>

- _____.(2018b). Water Serpents I 1903-07. เว็บไซต์ของ OKnation blog. สืบค้น ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๑, จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/phaen>
- _____.(2018c). The Three Ages of Woman 1905. เว็บไซต์ของ OKnation blog. สืบค้น ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๑, จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/phaen>
- _____.(2018d). The Kiss 1907-08. เว็บไซต์ของ OKnation blog. สืบค้น ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๑, จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/phaen>
- _____.(2018e). Hope II 1907-08. เว็บไซต์ของ OKnation blog. สืบค้น ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๑, จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/phaen>
- _____.(2018f). Adele Bloch-Bauer I 1907. เว็บไซต์ของ OKnation blog. สืบค้น ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๑, จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/phaen>